

RAPPORT

Provundersökning av förmodad förhistorisk boplats

Vallen

Växjö

Sm

BAKGRUND

I januari 1989 fosfatkarterades ett område som ligger mellan Växjösjön och Södra Bergundasjön och som kallas Vallen (se fosfatrapport Hovanta 1989). Fosfathalterna var höga, varför området troligen hyst förhistorisk bosättning. Det beslöts att Vallen skulle utredas vidare med hjälp av arkeologisk provundersökning.

INLEDNING

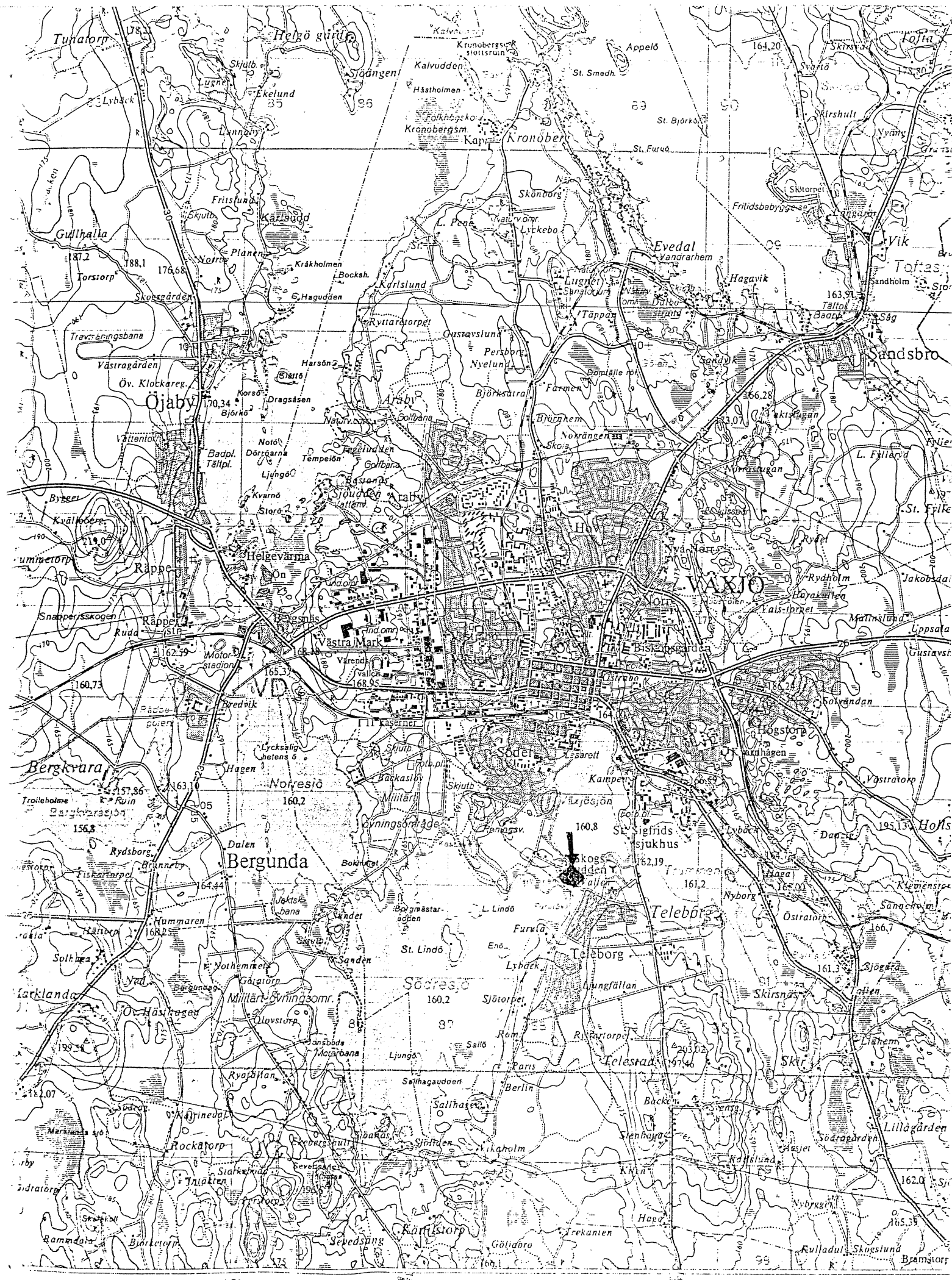
Från den 22 maj till den 26 maj 1989 provundersöktes det aktuella området, Vallen, av antikvarie Elise Hovanta vid Smålands Museum på uppdrag av gatukontoret, Växjö kommun, inför kommande dumpning av muddermassor på området. Till grävhelp fanns Karl-Erik Rodin och Håkan Carnegård från Trädgårdstjänst i Växjö AB.

TOPOGRAFI

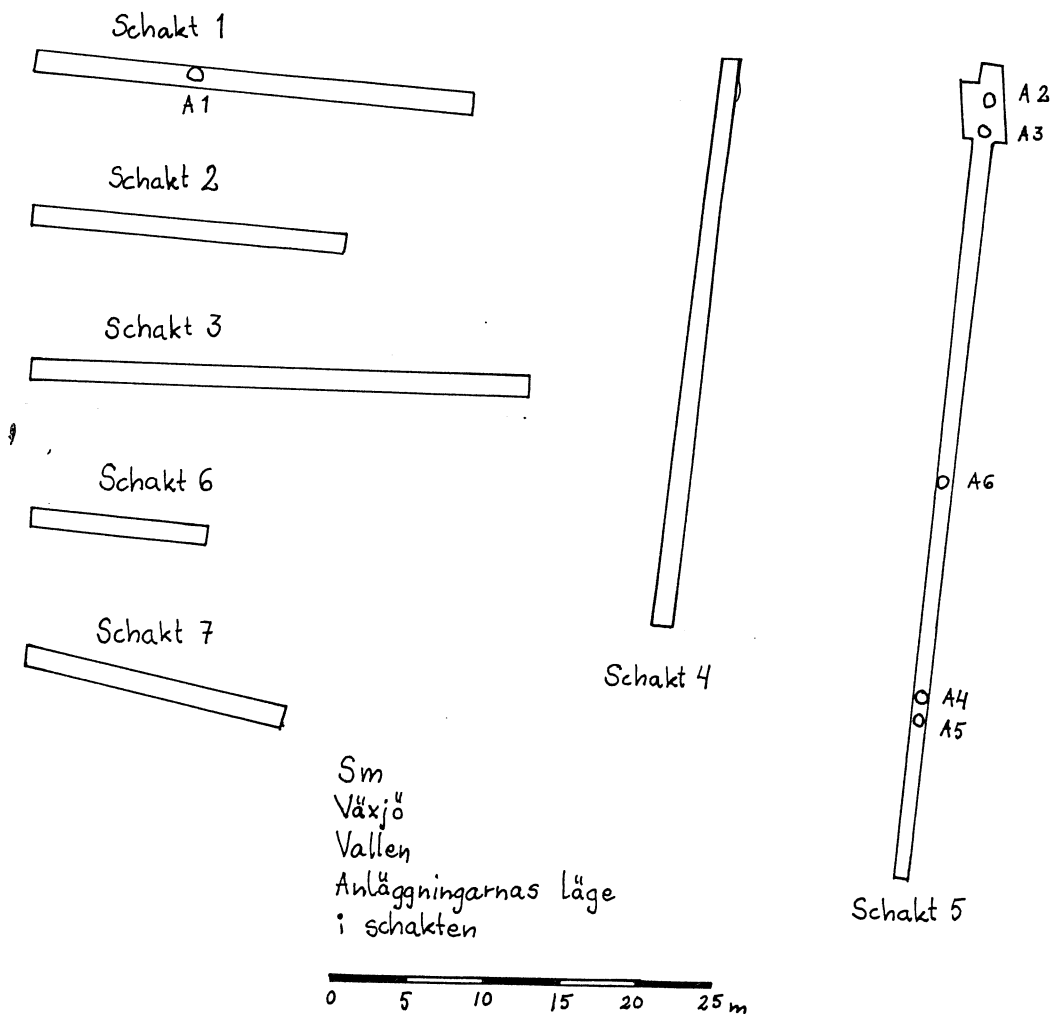
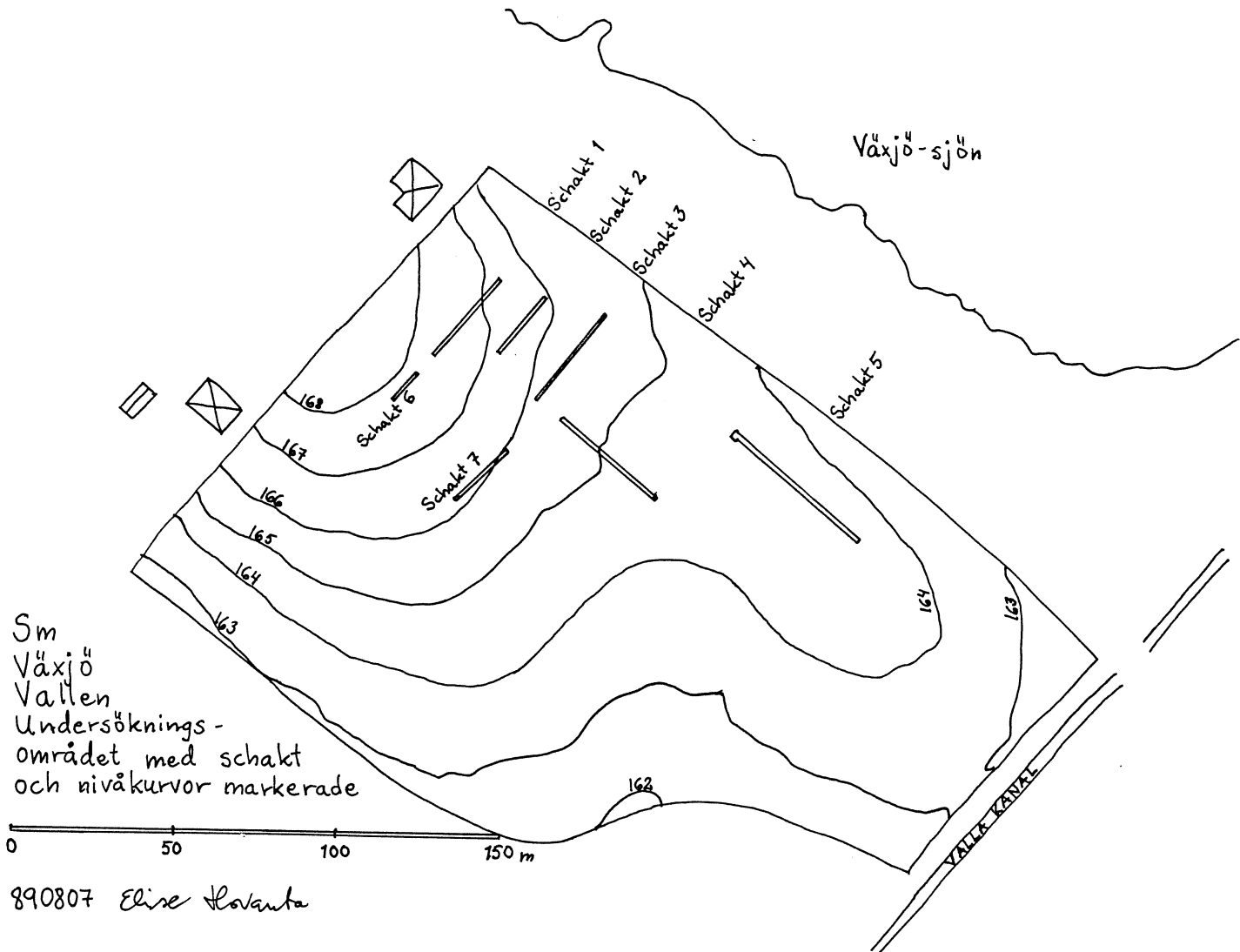
Området som är 170 x 230 m stort utgörs av åkermark. Vallen sluttar åt öster och ligger 162-169 m ö h. Områdets högst belägna del är i väster, där det ställvis finns berg i dag. I norr finns Växjösjön på ett avstånd av endast 50 m och 50 m åt söder ligger Södra Bergundasjön. De båda sjöarna sammanbinds öster om Vallen- området av Valla kanal som grävdes vid 1800-talets slut.

TIDIGARE KÄNDA FYND OCH FORNMINNEN

På ett avstånd av 900 m åt söder, på andra sidan av Furutåviken finns tre rösen med hällkistor (fornl. nr 29-31), vilka antyder att den närmaste omgivningen varit bebodd under yngre stenålder. Tidigare funna fynd ifrån Vallen, som finns på Smålands Museum, utgörs av två skafthålsyxor och två flintdolkar, varav en trasig. En av dolkarna hit-

Bergunda f.g. 1435 Bergunda f.g. Danningelanda f.g. VAXJÖ K:IN VAXJÖ D.A. Danningelanda f.g. 1440 Taveks f.g. Taveks f.g. Vaxjö f.g. Herr

tades under arbetet med "avloppsdike för Växjösjön", d v s Valla kanal (f.d Långbäcken). Lösfynden antyder även de om mänsklig aktivitet under yngre stenålder.

GRÄVNINGSSÄTT

På området grävdes sju schakt med traktorgrävare, varvid matjorden togs bort. Finare framrensning av anläggningar skedde med spade och skärslev. Matjorden sållades eller hackades igenom, varvid flertalet fynd framkom. De påträffade anläggningarna dokumenterades genom beskrivning, ritning och fotografering. Huvuddelen av schakten förlades till de områden som påvisat de högsta fosfatvärdena, nämligen det norra högst liggande partiet och utlöparen längs nivåkurvan +164 åt öster.

Schakt 1 grävdes 30 m långt

2	21
3	33
4	38
5	54
6	12
7	18

Sammanlagt sex anläggningar noterades i schakten.

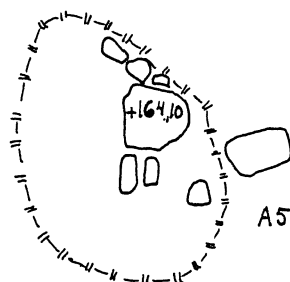
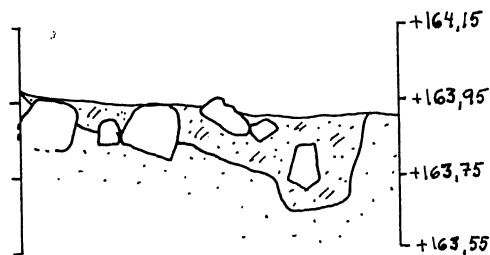
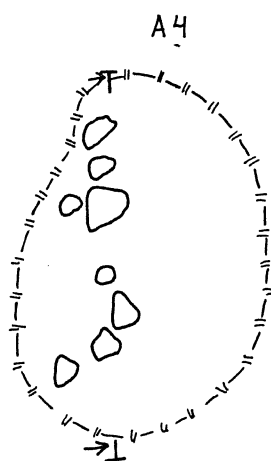
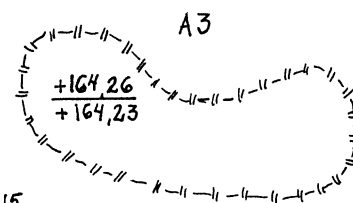
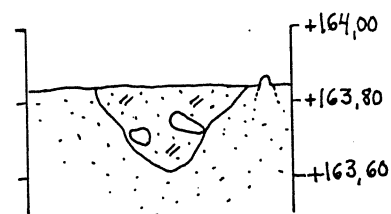
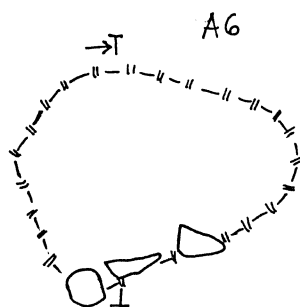
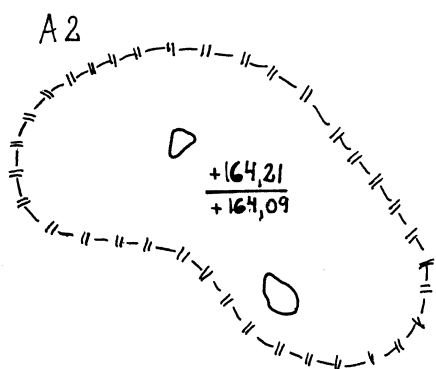
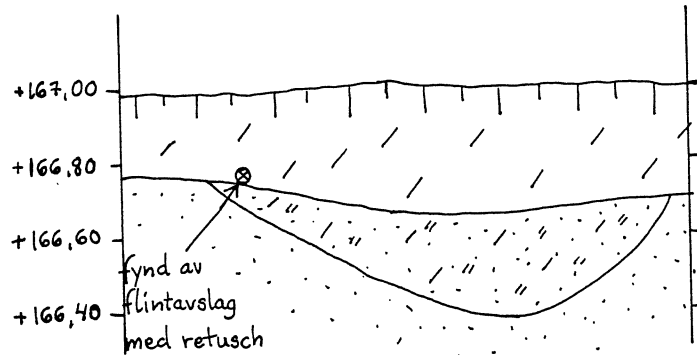
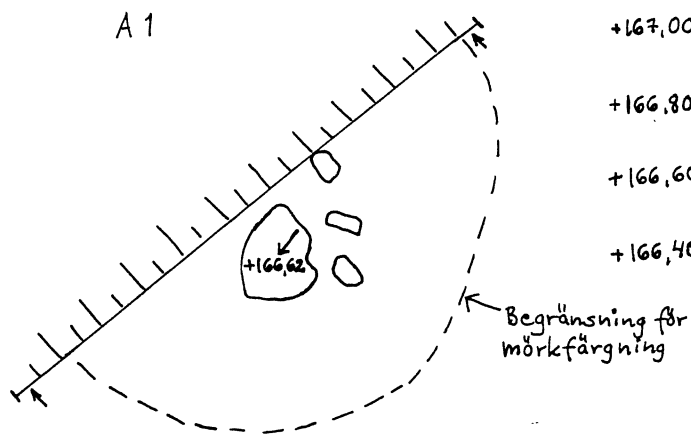
ANLÄGGNINGSBESKRIVNINGAR

A1 AVFALLSGROP ? +166,76

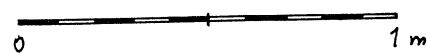
syntes under matjorden som en liten sotfläck, men vid ytterligare nedgrävning framträdde den som en ca 1,4 m i diameter mörkfärgning med ett fåtal skörbrända stenar. Endast anläggningens södra halva syntes i schaktet och diametern är endast beräknad utifrån den synliga delen. Avfallsgropen var 0,3 m djup och fylld av homogen sotblandad kompakt sand och mo, samt anlagd i gul sand. I anläggningens ena kant i matjordens undre del framkom en flintbit, ett avslag med retusch.

A2 HÄRD +164,21

anläggningen syntes som en 1,0 x 0,6 m stor sotfärgning under matjorden. I ytan var endast ett fåtal 0,05 m stora stenar, men vid grävningen framkom en tvåskiktad

Sm
Växjö
Vallen
Plan och profil

890807 Elise Hovanka

småstenspackning, vilken utgjort underlaget för härden. Mest sot och kol var ovan och mellan stenarna, medan endast sparsamt med sot var under anläggningen. Stenpackningen bestod av 0,05-0,10 m stora rundade stenar, varav flertalet tydligt eldpåverkade, ett fåtal så kraftigt att de fallit sönder. Mellan stenarna var sot- och kolblandad sandig mylla. Anläggningen var 0,12 m djup och anlagd i gul sand.

A3 HÄRD, rest av +164,26

en 0,9 x 0,25 m stor sotfärgning, bestående av sotblandad sand och mo. Anläggningen var endast 0,03 m djup och anlagd i gul sand.

A4 HÄRD +163,96

syntes under matjorden som en 0,95 x 0,65 m stor mörkfärgning med sot, kol och enstaka 0,1 m stora stenar. Vid vidare grävning framkom ytterligare stenar i storlek 0,1-0,15 m varav de flesta direkt på den sterila botten-sanden. Den sotiga sandblandade myllan som utgjorde anläggningens fyllnadsmaterial var mörkast upptill medan sotet avtog mot botten. I anläggningens södra kant var en 0,26 m djup grop med enstaka 0,05 m stora stenar i. Anläggningen är anlagd i gul sand.

A5 HÄRD, delvis förstörd +164,10

en 0,5 x 0,7 m stor färgning, bestående av sot- och kolblandad sandig mylla, som var anlagd i gul sand. I härden botten framkom flera 0,05-0,08 m stora stenar. Anläggningen var 0,1 m djup.

A6 KOKGROP ? +163,85

anläggningen syntes under matjorden som en 0,75 x 0,55 m stor sot- och kolfläck med ett par 0,1 m stora stenar i SÖ kanten. Vid grävning framkom ett fåtal mindre stenar, 0,05 m stora, i anläggningen, som dessutom hade en större flat sten i botten. Gropen, som var 0,23 m djup och anlagd i gul sand, var fylld av homogen tät sotbemängd sandblandad mo.

FYNDFÖRTECKNING

F1. Fynd vid sällning i schakt 1, södra delen

FLINTA två avslag, varav ett bränt

MYNT 1 öre kopparmynt 1726

Fynd vid sällning i schakt 1, norra delen

FLINTA fyra avslag, varav en bränd

LERGODS

kritpipa en del av skaft till pipa

vitgods två skärvor

rödgoods två skärvor med ljus glasyr
en skärva med ränder i piplera
en skärva med svart glasyr
en skärva med vit glasyr
en skärva med grön glasyr
en skärva med ofärgad glasyr
två skärvor med vitslamning
tre skärvor med röd glasyr
sex skärvor med brun glasyr

F2. Fynd vid sällning i schakt 2, norra delen

LERGODS

kritpipa en del av skaft av pipa

Fynd vid sällning i schakt 2, södra delen

FLINTA två delar av kulflinta, med ev. senare användning som skrapa el.dyl.
ett avslag

LERGODS

rödgoods två skärvor utan glasyr
en skärva med vit glasyr
fyra skärvor med brun glasyr

F3. Fynd vid sällning i schakt 3, norra delen

FLINTA ett avslag
ett mikroskop med retusch

METALL en plomb eller sigill av bly, rund, med fyra hakar, kungabild på motsidan med en pricklinje runt kanten och kungakrona på en hake på fransidan, 24 mm i diameter

Fynd vid sällning i schakt 3, södra delen

LERGODS förhistorisk keramik ?, svart, grov, magrad med kvarts, som tjockast 11 mm, båda sidor släta

rödgoods två skärvor med vitslamning

Hovanta, E	1989	Rapport. Fosfatkartering, Vallen, Växjö, Sm. Stencil Smålands Museum
------------	------	---

ANMÄLAN AV UTFÖRD ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING

(För ifyllande av blanketten se sep. anvisning).

IDENTIFIERINGSUPPGIFTER

1

Dnr enl. beslut: Lst _____ Eget _____ Kontonr: _____
 Socken/stad Växjö _____ sn/stadnr 0773 _____ Fornl.nr _____
 Landskap Sm _____ Län G _____ Kommun Växjö 0780
 Trakt/kvarter/fastighet Vallen _____ Ekon.karta 5E Växjö 1h Växjö
 X-koord _____ Y-koord _____ Nivå (möh) _____ Lägsta +164 _____ Högsta +168

UNDERSÖKNINGENS ART OCH OMFATTNING

2

Typ av exploatering Deponering av muddringsmassor _____ Kod _____
 Typ av undersökning Förundersökning _____ Kod FU
 Uppdragsgivare Växjö kommun, gatukontoret _____ Ansvarig institution Smålands Museum
 Fältarbetsledare Elise Hovanta _____ Fältarbete fr.o.m. 890522 t.o.m. 890526
 Antal arbetsdagar 5

	yta/m ²	volym/m ³	schakt/löpm	yta extensiv	Timmar grov	ark.	maskin
Beräknad				36000 m ²	80	40	8
Undersökt			204		64	40	8

UNDERSÖKNINGSOBJEKT OCH UNDERSÖKNINGSRESULTAT

3

Uppgifter ur RAÄ:s fornl.reg.: Art av fornl. _____ Kod _____
 Undersökningsresultat: Boplats _____ Kod 22
 Uppgifter ur RAÄ:s fornl.reg.: Anläggningar, typ/form/antal i kod och klartext: _____
 Undersökningsresultat: 226 kokgrop 2, 229 härd 4
 Datering i kod och klartext: 2 Neolitisk tid
 En sammanfattande beskrivning av undersökningsresultaten finns på blankettens baksida!

4

Undersökn. avslutad	☒ Ja ☒ Nej	Fornl. tidigare unders.	☒ Ja ☒ Nej	Införd på Ekkarta	☐ Ja ☐ Nej
Lagskydd kvarstår för icke undersökt del av fornl.	☒ Ja ☐ Nej	Fornl. reg. av RAÄ	☐ Ja ☒ Nej	Antecknad i fornl. reg. (ifylles av Fr)	☐ Ja ☐ Nej

Rapport över undersökningen är under utarbetande och översändes senare. Rapport bifogas (stryk det som ej passar)

890810
Datum

Elise Hovanta
Fältarbetsledarens underskrift

Till länsstyrelsen. Kopia till landsantikvarien, RAÄ samt uppdragsgivaren och ev. annan berörd inst. Till blanketten bifogas utdrag ur ekonomisk karta (alternativt stadskarta, skala 1:2000) med undersökningsområdets utsträckning angiven.

5

Inför kommande exploatering av en vall strax söder om Växjö provundersöktes detta område som tidigare fosfatkarterats. Karteringen påvisade höga fosfathalter. Vid provundersökningen påträffades härdar och kokgropar. Fynden bestod av flintavslag och en del av en knacksten i flinta. På området har tidigare hittats flintdolkar och skafthålsyxor.

Fynd: flintavslag, del av knacksten

Datering: neolitisk tid